

Nr 257.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående issignaltjänstens anordnande m. m.; given Stockholms slott den 14 mars 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDEVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och handelsdepartementen anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Johansson:

I anledning av en utav chefen för marininstaben gjord framställning, över vilken lotsstyrelsen och styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, efter inhämtande av yttranden från chefen för sjöförsvarets kommandoexpedition, chefen för flygvapnet och kommerskollegium, den 8 juli 1929 avgivit infortrat gemensamt yttrande, uppdrog Kungl. Maj:t den 19 september 1929 åt lotsstyrelsen och statens meteorologisk-hydrografiska anstalt gemensamt att i samråd med kommerskollegium och chefen för marininstaben verkställa utredning angående issignaltjänstens ändamålsenliga anordnande

samt till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Till åttlydnad härav hava ämbetsverken efter samråd med kommerskollegium och chefen för marininstaben den 14 januari 1930 till Kungl. Maj:t inkommit med utredning rörande issignaltjänstens organisation. Vid utredningen hava fogats till kommerskollegium i ärendet avgivna yttranden från Sveriges redareförening, Stockholms rederiförening, Sveriges segelfartygsförening, Sveriges fartygsbefälsförening och ångfartygsbefälhavaresällskapet.

I sin utredning framhålla ämbetsverken inledningsvis, att redan i slutet av 1800-talet hade signalering beträffande isförhållandena vid och utanför en del platser å rikets västra kust ävensom om intagning av svenskt eller danskt fyrskepp ägt rum vid Vinga fyrplats, Öresunds norra lotsplats (Viken) och Falsterbo fyrplats. Ämbetsverken fortsätta:

Å Falsterborevs fyrskepp samt vid Ölands södra uddes och Huvudskärs i Stockholms skärgård fyrplatser hade vidare signalerats för att tillkännagiva, att Almagrundets fyrskepp utanför Sandhamn lämnat stationen för is, varjämte issignalering ägt rum vid Svartklubbens fyrplats vid Ålands hav, när Öregrundsgrepen varit stängd av is. En om än föga omfattande utväxling av ismeddelanden mellan Sverige och Danmark hade även ordnats, sedan genom Kungl. Maj:ts brev den 15 februari 1895 medgivits, att kostnaden för telegram till lotsinspektören i Helsingör rörande isförhållandena vid en del platser inge av lotsverkets medel utgå, så länge enahanda uppgifter från Danmark inge för vissa platser.

Ämbetsverken redogöra därefter för *en från danska regeringen gjord framställning rörande utväxling av ismeddelanden mellan Sverige och Danmark samt upprättande i samband därmed av en issignaltjänst vid Sveriges kuster*. Ämbetsverken anföra i detta sammanhang:

Sedan danske ministern i Stockholm å danska regeringens vägnar gjort framställning rörande upprättande av issignaltjänst vid Sveriges kuster samt om utväxling av ismeddelanden mellan Sverige och Danmark, hade av lotsstyrelsen i ämbetsskrivelse den 14 juni 1907 avgivits förslag till upprättande av dylik issignaltjänst, varvid styrelsen anført, bland annat, att för inrättande av en för svenska förhållanden lämplig signaltjänst erfordrades minst ett sextiototal utkiksstationer och att av dessa tolv stycken samtidigt borde vara issignalstationer. Beträffande kusternas indelande i områden med hänsyn till issignaltjänsten vore tre områden lämpliga, nämligen: *östra* området, omfattande övre norra, nedre norra, mellersta och östra lotsdistriktet, *södra* området, omfattande södra lotsdistriktet, samt *västra* området, omfattande västra lotsdistriktet. De olika områdena borde stå under överinseende av lotskaptenerna i Stockholm, Malmö och Göteborg med lotslöjtnanterna såsom föreståndare; och kunde i regel lots- och fyrpersonalen användas till utförande av issignaltjänsten.

Genom brev den 24 januari 1908 hade Kungl. Maj:t bemyndigat lotsstyrelsen dels att inrätta en issignaltjänst i huvudsaklig överensstämmelse med av lotsstyrelsen angivna grunder och i enlighet med den instruktion, styrelsen ägde att utfärda, dels ock att träda i underhandling med danska marinministeriet rörande sättet och villkoren för utväxling av ismeddelanden. Samtidigt hade från handels- och sjöfartsfonden anvisats medel till anlägg-

ningar för och uppehållande av issignaltjänsten. Den 12 december 1908 hade lotsstyrelsen utfärdat bestämmelser rörande denna tjänst. Samma dag hade lotsstyrelsen undertecknat överenskommelse med danska marinministeriet angående utväxling av israpporter mellan Sverige och Danmark. I denna överenskommelse hade sedermera vissa mindre ändringar vidtagits.

Ämbetsverken erinra därefter, att efter framställning från *norska regeringen* hade lotsstyrelsen på grund av bemyndigande av Kungl. Maj:t den 7 oktober 1921 träffat överenskommelse jämväl med vederbörande norska myndighet angående utväxling av israpporter mellan Sverige och Norge i huvudsaklig överensstämmelse med ett av lotsstyrelsen upprättat förslag, vilken överenskommelse med smärre förändringar alltså vore gällande.

Ämbetsverken övergå härefter till att behandla *den utbyggnad av issignaltjänsten, som blivit en följd av utvecklingen på detta område i Tyskland*, och anföra:

Den 26 oktober 1920 hade tyske ministern i Stockholm, med förmålan att från vissa tyska radiostationer radiotelegrafiska meddelanden komme att utsändas rörande isförhållandena i de viktigaste tyska hamnarna och farlederna samt rörande alla på grund av isförhållandena plötsligt inträffande betydelsefullare förändringar i fyrskepps och angringsbojars lägen, framfört ett av tyska kommunikationsdepartementet väckt förslag, att jämväl övriga till Nord- och Östersjön angränsande stater, som varje vinter måste räkna med isbildning vid sina kuster, måtte vidtaga liknande åtgärder. Efter särskilda remisser hade yttranden i ärendet avgivits av chefen för sjökarteverket den 9 november 1920, lotsstyrelsen den 26 november 1920, statens meteorologisk-hydrografiska anstalt den 4 december 1920 och kommerskollegium den 29 december 1920. Samtliga myndigheter hade tillstyrkt förslaget.

Den 14 januari 1921 hade Kungl. Maj:t anbefallt lotsstyrelsen att, efter samråd med ej mindre kommerskollegium, telegrafstyrelsen och statens meteorologisk-hydrografiska anstalt än även vederbörande utländska myndigheter, inkomma med förslag till anordnande vintertid av dagliga radiotelegrafiska meddelanden om isförhållandena vid rikets kuster och i en eller annan viktigare hamn samt om på grund av isförhållandena intagna fyrskepp och i öppen sjö samt i Kalmarsund och Öresund belägna viktigare lysbojar. Tillika hade Kungl. Maj:t bemyndigat lotsstyrelsen att då och framdeles i frågor rörande innehållet i dessa meddelanden samt förfaringsättet och tidpunkten för meddelandenas utsändande m. m. träda i direkt förbindelse med nämnda utländska myndigheter.

I skrivelse den 4 juni 1921 hade lotsstyrelsen föreslagit, att issignaltjänsten jämväl skulle omfatta inhämtande och sammanställande av erforderliga uppgifter i och för utsändande av radiotelegrafiska meddelanden om isförhållanden m. m., vilka meddelanden skulle dagligen på bestämd tid och våglängd utsändas i chiffer från lämplig radiostation. Genom brev den 11 november 1921 hade Kungl. Maj:t bifallit vad lotsstyrelsen sålunda föreslagit. Från och med den 21 november 1921 hade i överensstämmelse därmed dagligen radiotelegrafiska meddelanden rörande isförhållanden m. m. utsänts från Karlsborgs radiostation.

I fortsättningen av utredningen lämna ämbetsverken en *redogörelse för den ytterligare utveckling och omläggning, den svenska issignaltjänsten på senaste åren undergått*, samt anföra därvid:

I skrivelse den 12 november 1924 hade lotsstyrelsen gjort framställning om sådan ytterligare utvidgning enligt vissa av styrelsen angivna riktlinjer av issignaltjänsten, att därigenom kännedom skulle kunna erhållas rörande is- och seglationsförhållanden jämväl i hamnar och farvatten vid kusterna av Finland m. fl. Östersjöländer, vid tyska Nordsjökusten samt i öppna sjön i Östersjön, Öresund, Kattegat och Skagerak. Genom brev den 31 december 1924 hade Kungl. Maj:t bifallit vad lotsstyrelsen sålunda föreslagit samt förklarat, att kostnaderna för issignaltjänsten skulle från och med den 1 januari 1925 avföras å det i omkostnadsstaten för lots- och fyrinrättningen uppförda förslagsanslaget till kontorshyror och expenser inom lotsdistrikten.

Den 24 november 1925 hade lotsstyrelsen utfärdat nya bestämmelser rörande issignaltjänsten. Från och med budgetåret 1926—1927 vore under omkostnadsstaten för lots- och fyrinrättningen upptaget ett särskilt anslag till uppehållande av issignaltjänsten.

I och med vintersjöfartens utveckling hade behovet av en utvidgad kännedom om isförhållandena och de med isbildningen sammanhängande meteorologiska och hydrografiska förhållandena, särskilt beträffande de östra farvattnen, i hög grad ökat; och hade Kungl. Maj:t genom beslut den 18 november 1927 till statens meteorologisk-hydrografiska anstalts förfogande ställt en summa av 1,475 kronor att användas för statsisbrytarens förseende med vissa hydrografiska instrument, avsedda för studiet av isbildningen.

Den 14 november 1927 hade kommerskollegium till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt överlämnat avskrift av ett från utrikesdepartementet mottaget exemplar av en finsk förordning den 11 februari 1927 angående förande av isdagbok å finska handelsfartyg. Med anledning därav hade anstalten i skrivelse till kommerskollegium den 29 samma månad framhållit önskvärdheten av, att isobservationer utfördes jämväl ombord å svenska fartyg. Sedan kommerskollegium i ärendet inhämtat yttrande från Sveriges redareförening, Sveriges segelfartygsförening och Sveriges fartygsbefälsförening, hade kollegium den 18 februari 1928 överlämnat nämnda yttranden till anstalten under anhållan om utlåtande i anledning av desamma. Kollegium hade därvid särskilt fäst uppmärksamheten å sistnämnda förenings yttrande. Ut i detta hade avgivande av israpporter från fartyg och förande av isdagbok avstyrkts men den stora betydelsen av tillförlitliga, snabba israpporter för fartygens navigering i isfarvatten framhållits, varför, därest ett rapportsystem med tillhjälp av radio skulle kunna igångsättas, detta skulle i hög grad vara till nytta ej minst för fartygens säkerhet. I anledning av kommerskollegium ifrågasvarande remiss hade anstalten till prövning upptagit spørsmålet om issignaltjänstens organisation, och hade anstalten i skrivelse till kollegium den 14 mars 1928 framhållit, att det för tillgodoseende av de nyss anförda önskemålen vore av betydelse, att issignaltjänsten, i enlighet med förslag därom i den s. k. vintersjöfartskommitténs för Norrland den 19 mars 1918 avgivna betänkande, närmare anknötes till väderlekstjänsten. Anstalten hade därför förordat en sådan omläggning av issignaltjänsten, att, till en början blott för det östra området, det skulle tillkomma anstalten dels att emottaga rapporterna från utkiksstationerna och från de långt ut till havs belägna platser och fyrskepp, från vilka underrättelser kunde införskaffas, ävensom från sådana med radiosändare försedda fartyg, vilka därtill vore villiga, dels ock att bearbeta dessa rapporter i samband med den dagliga väderlekstjänsten, så att dagligen isberättelse kunde utsändas medelst rundradio i anslutning till väderleksrapporterna.

Med hänsyn till de avböjande uttalanden, som gjorts beträffande förande av isdagböcker, hade anstalten ansett sig ej för det dåvarande böra vidhålla sitt förslag därom.

På framställning av kommerskollegium hade lotsstyrelsen den 23 maj 1928 yttrat sig över anstaltens förenämnda förslag. Styrelsen hade därvid förklarat sig icke hava något att erinra mot, att meteorologisk-hydrografiska anstalten övertog, till en början endast beträffande östra området, de ingående rapporternas mottagande och sammanställande samt radierande till sjöfartens och allmänhetens kännedom. Dit skulle höra jämväl bland annat uppsättande och avlämnande dagligen av uppgift i chiffer i och för utsändning från Karlsborg av radiotelegram beträffande is- och seglationsförhållandena inom vissa farleder och områden vid rikets kuster samt anslående av skriftlig isberättelse i Stockholm m. m. Även skulle på grund av från utkiksstationer ingångna meddelanden givas order till vissa lotsverkets issignalstationer, från vilka medelst optiska signaler skulle angivas för passerande fartyg bland annat huru isförhållandena på vissa i dessa signaler avsedda platser vore. Till undvikande av splittring, oreda och merkostnad borde allt mottagande, sammanställande och distribuerande av från utkiksstationer insända isrporter, vilket påvilade föreståndaren för östra området, övertagas av meteorologisk-hydrografiska anstalten. Jämväl borde undersökas, huruvida icke upptagandet i isberättelsen av de från främmande Östersjöstater radioledes avgivna isrporterna borde överflyttas från föreståndaren för området till anstalten, på det att hela denna angelägenhet måtte komma att handhavas och materiet kunna överblickas i ett sammanhang.

Sedan lotsstyrelsen och statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, på förslag därom av lotsstyrelsen i styrelsens ovannämnda yttrande till kommerskollegium den 25 maj 1928, gemensamt övervägt spörsmålet om issignaltjänstens överflyttning till anstalten, hade styrelsen och anstalten i gemensam skrivelse den 17 oktober 1928 hemställt, att de med nämnda tjänst förenade göromålen skulle i viss utsträckning överflyttas till anstalten. I anledning därav hade *Kungl. Maj:t*, sedan frågan underställts riksdagen, genom beslut den 6 juni 1929 *förordnat, att statens meteorologisk-hydrografiska anstalt skulle från och med den 1 juli 1929 övertaga de föreståndaren för östra issignaleringsområdet påvilande göromålen i fråga om issignaltjänsten samt i samband därmed stående åligganden, som för det dåvarande tillkomme lotskaptenen i mellersta lotsdistriktet*; i samband därmed hade åt lotsstyrelsen uppdragits att efter samråd med anstalten vidtaga de ändringar i den för issignaltjänsten gällande av lotsstyrelsen utarbetade instruktion för nämnda tjänst, vilka påkallades av ifrågavarande verksamhets överflyttning. I enlighet därmed hade lotsstyrelsen den 18 juni 1929 fastställt dylika ändringar att lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1929.

Beträffande *issignaltjänstens nuvarande organisation i fråga om kustfarvattnen* anföra ämbetsverken därefter:

Rikets kuster vore med hänsyn till issignaltjänsten indelade i tre områden, nämligen:

östra området, som omfattade övre norra, nedre norra, mellersta och östra lotsdistriktet;

södra området, som innefattade södra lotsdistriktet; samt

västra området, som omfattade västra lotsdistriktet.

Föreståndare för områdena vore för östra området en tjänsteman i statens meteorologisk-hydrografiska anstalt samt för södra och västra områdena lotslöjtnanterna i respektive lotsdistrikt. Närmaste inseendet över områdena tillkomme lotskaptenerna i respektive mellersta, södra och västra lotsdistrikten, dock för lotskaptenens i mellersta distriktet del med undantag för de göromål, som åvilade föreståndaren för östra området. Överinseendet över issignaltjänsten vilade å lotsstyrelsen med det undantag, att de göromål, som ålåg föreståndaren för östra området, stode under meteorologisk-hydrografiska anstaltens överinseende.

Samtliga lotskapteners ålåg att inom respektive lotsdistrikt hava inseende över inventarierna vid issignalstationerna.

Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt samt lotskaptenerna i södra och västra distrikten ålåg dessutom, bland annat, att bestämma de platser inom området, till vilka kopior av isberättelserna skulle sändas.

Inom varje område funnes dels *utkiksstationer* för inhämtande av kännedom om is- och seglationsförhållandena inom farleder m. m. dels ock *issignalstationer*, å vilka visades optiska signaler rörande isförhållanden och intagning av fyrskepp. Antalet utkiksstationer vore för närvarande inom östra området 62, inom södra området 22 och inom västra området 33. Motsvarande siffror för antalet issignalstationer vore 9, 4 och 1. Tjänstgöringen å issignalstationerna och de utkiksstationer, som vore förlagda till lots- eller fyrplatser, bestredes av lots- och fyrpersonalen å respektive platser. Å det ringa antalet övriga utkiksstationer fullgjordes tjänsten av annan, oavlönad personal.

Vad beträffade upprättande och avgivande av israpport, ålåg det förman å utkiksstation att ombesörja, så snart för segelsjöfarten besvärande is började förefinnas inom de farvatten m. m., som israpporterna skulle omfatta, att isförhållandena iakttoges i de farvatten, farleder eller hamnar, som vore upptagna under ifrågavarande utkiksstation. Genom till stationen anlända lotsar eller andra trovärdiga personer skulle upplysningar inhämtas om isförhållandena i de farleder m. m., som dessa passerat. Israpport skulle, utöver uppgift om is- och seglationsförhållanden i vissa områden och farleder, innehålla jämväl upplysning bland annat huruvida fartyg sutte fast i isen. Israpport från utkiksstation, belägen å rikets östra kust, skulle dessutom innehålla uppgift å den tid, inom vilken sjöfarten till närliggande hamn eller hamnar beräknades kunna öppnas på våren eller antages bliva stängd på hösten eller vintern.

Varje söckendag, eller vid vissa stationer varannan söckendag, skulle den på grundval av gjorda iakttagelser och inhämtade upplysningar upprättade israpporten telegraferades insändas till vederbörande föreståndare. Från vissa utkiksstationer skulle dessutom, samtidigt med insändande till egen föreståndare av israpport, likalydande israpport avsändas till föreståndarna för övriga två områden. Den isberättelse, som av varje föreståndare upprättades, skulle nämligen innehålla uppgifter icke blott från utkiksstationer inom eget område utan även från vissa viktigare stationer inom övriga områden. Från vissa utkiksstationer skulle jämväl sön- och helgdagar insändas israpport till föreståndaren för östra området, avsedd för de radiotelegrafiska meddelandena beträffande is- och seglationsförhållandena i vissa farleder och områden vid rikets kuster.

De iakttagelser och om möjligt även underrättelser, varå israpporterna grundade sig, skulle verkställas och inhämtas så tidigt på morgonen, att israpporterna kunde insändas senast kl. 8 — inom övre norra och nedre

norra lotsdistrikten senast kl. 9 — eller, om närmaste telegraf- eller telefonstation icke vore öppen för allmänheten så tidigt, så snart stationen öppnats. Därest snöfall, tjocka eller disig luft förhindrade iakttagandet av isförhållandena på morgonen, skulle rapport därom insändas till vederbörande föreståndare. I händelse siktbar luft inträdde samma dag så tidigt, att rapport om isförhållandena kunde avgivas före kl. 13, skulle israpport insändas med angivande av tiden för isförhållandenas iakttagande.

De isberättelser, som utgaves av föreståndarna för issignalområdena, skulle emellertid innehålla upplysningar ej blott från svenska farvatten utan även, såsom förut omförmäls, rörande is- och seglationsförhållandena i vissa främmande farvatten. Av sådan anledning upptoges radiotelegrafiska meddelanden från Finland, Estland, Lettland, Tyskland och Danmark av vissa svenska radiostationer och befordrades därifrån vidare till samtliga föreståndare. Utväxling av upplysningar om isförhållandena vid vissa utkiksstationer ägde rum telegrafledes mellan Sverige (Malmö) och Danmark samt mellan Sverige (Göteborg) och Norge.

Med ledning av inkomna israpporter ålåge det envar av föreståndarna att, då issignaltjänsten vore i verksamhet, uppsätta isberättelse, omfattande, vad Sverige anginge, rikets hela kust. I isberättelsen lämnades jämväl en sammanfattning av isförhållandena m. m. utefter kusten inom det egna området, i den mån sådan kunde uppgöras. Från de radiotelegrafiska isunderrättelserna från Finland, Estland, Lettland och Tyskland skulle i isberättelsen införas uppgifter beträffande is- och seglationsförhållandena inom vissa områden, farleder och hamnar. De radiotelegrafiska isunderrättelserna från Danmark skulle i sin helhet inflyta i isberättelserna. De från Danmark telegrafledes till föreståndaren i Malmö inkomna meddelandena från danska utkiksstationer inflöte allenast i isberättelsen för södra området, medan motsvarande meddelanden från Norge till föreståndaren i Göteborg inginge endast i isberättelsen för västra området.

Vidkommande isberättelsernas offentliggörande gällde, att envar av föreståndarna skulle låta å bestämd plats anslå och i övrigt med posten avsända isberättelsen enligt därför gällande plan. Tillika skulle isberättelsen delgivas de dagliga tidningarnas nyhetsförmedling. I händelse viktigare israpport inkomme efter isberättelsens offentliggörande men före kl. 15, skulle den för samma dag offentliggjorda isberättelsen kompletteras därmed.

Föreståndaren för östra området ålåge dessutom i avseende å isberättelsens offentliggörande att varje dag sammanställa och å centraltelegrafstationen i Stockholm inlämna i chiffrer uppsatt radiotelegram beträffande is- och seglationsförhållandena uti vissa farleder och områden vid Sveriges kuster. Omedelbart efter den väderleksrapport, som från Karlsborgs radiostation dagligen utsändes klockan 11.50, utsändes efter eventuella navigationsvarningar nyssnämnda radiotelegram. Vidare ålåge föreståndaren för östra området att uppgöra ett sammandrag av isberättelsen för de svenska farvattnen för utsändning medelst rundradio omedelbart efter väderleksrapporten på f. m. Komplettering av denna rundradiosändning ägde i mån av behov rum till kvällens utsändning. Isberättelsen spredes på detta sätt genom följande rundradiostationer: Motala, Stockholm, Göteborg, Malmö—Hörby, Sundsvall, Östersund och Boden. Under sistförflutna vinter med dess exceptionellt svåra isförhållanden hade lokala rundradiomeddelanden utgått tvenne gånger dagligen från stationer å syd- och västkusten.

Samtliga föreståndare ålåge att med ledning av inkomna israpporter te-

legraf- eller telefonledes utfärda order om visande eller intagande av optiska issignaler vid issignalstationerna inom eget område samt att till vederbörande föreståndare ofördröjligen telegrafledes meddela inkommen israpport, som rörde issignalering vid issignalstation inom annat än eget område, därest icke utkiksstationen rapporterade direkt till denne föreståndare.

Av de yttranden, vilka, såsom förut nämnts, Sveriges redareförening, Stockholms rederiförening, Sveriges segelfartygsförening, Sveriges fartygsbefälhavareförening och ångfartygsbefälhavaresällskapet avgivit till kommerskollegium, framgår, att ett allmänt önskemål är, att utsändning medelst rundradio av vederbörliga isberättelser måtte ske tidigare samt eventuellt även flera gånger på dagen ävensom att utsändningen måtte äga rum förutom på svenska också på engelska språket. Vidare har i nämnda yttranden ifrågasatts, huruvida icke isberättelserna kunde kompletteras med upplysningar om vind-, väderleks- och strömförhållanden samt med uppgifter från ytterligare en del utländska farvatten. Därjämte hava önskemål uttalats, att lokala radioutsändningar måtte anordnas för bringande snabbast möjligt till sjöfartens kännedom av upplysningar om isförhållandena. Jämväl i fråga om terminologin i isberättelserna hava vissa erinringar framställts.

I anledning av de i nämnda yttranden framställda önskemålen förklara ämbetsverken sig icke böra nu ingå på en närmare undersökning av dessa från sjöfartshåll gjorda framställningar i fråga om ändringar i issignaltjänstens organisation. Ett första steg i syfte att tillmötesgå desamma synes nämligen ämbetsverken vara, att issignaltjänsten i sin helhet överflyttades till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt. Med behandlingen av i omförmälda framställningar berörda detaljer borde sålunda enligt ämbetsverkens förmenande anstå, intill dess nyssnämnda fråga erhållit sin lösning. Anstalten avsåge emellertid att, så snart sig därefter göra läte, upptaga till utredning de av sjöfartens målsmän framförda erinringarna och till Kungl. Maj:t inkomma med därav föranledda förslag, vilka anstalten icke ägde befogenhet att själv genomföra.

I fråga om *överflyttande av issignaltjänsten i dess helhet från lotsstyrelsen till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt* anföra ämbetsverken.

De göromål ifråga om issignaltjänsten, vilka icke redan vore överflyttade till anstalten utan åvilade föreståndarna för södra och västra områdena, vore huvudsakligen följande:

Upprättande av isberättelse för södra, respektive västra området, anslående inom samma område och inlämnande till postbefordran av isberättelsen,
utfärdande av order om visande och intagande av issignaler, samt handhavande av utväxlingen av isobservationer med Danmark, respektive Norge.

Beträffande upprättande av isberättelse ansåges detta kunna utan olägenhet ske genom meteorologisk-hydrografiska anstalten gemensamt för samtliga tre områden. Då antalet utkiksstationer uppginge till 117 och av

dessa 98 redan nu rapporterade direkt till anstalten, skulle en fullständig överflyttning av issignaltjänsten till anstalten innebära en ökning av antalet rapporter till anstalten med endast 19 stycken. Den ökning i anstaltens arbetsbörda, som genom överflyttningen skulle uppstå vid isberättelsernas sammanställande, bleve därför jämförelsevis obetydlig. Anmärkas borde dessutom, att icke hela antalet utkiksstationer behöfde beräknas vara i verksamhet samtidigt, enär isläggningen på olika platser vid landets kuster började och upphörde vid olika tidpunkter samt rapportverksamheten från viss utkiksstation helt inställdes, så länge sjöfarten inom området vore stängd för vinterperioden eller ock av is obehindrad sjöfart kunde därinom bedrivas.

Isberättelsens anslående i Malmö och Göteborg syntes kunna, efter eventuell överflyttning av issignaltjänsten i dess helhet till anstalten, upphöra, därest genom ortspressens försorg de medelst rundradio utsända isberättelserna i erforderliga delar upptoges och infördes i tidningarna.

Order om visande eller intagande av optiska issignaler vid issignalstationerna inom nuvarande södra och västra områdena kunde efter ifrågasatt överflyttning utan olägenhet expedieras av föreståndaren för östra området.

Beträffande utväxling av isunderrättelser med Danmark och Norge kunde detta ske på sådant sätt, att de utkiksstationer, från vilka för närvarande upplysningar genom vederbörande föreståndare sändes till respektive länder, avsände telegrafiska rapporter förutom till anstalten jämväl direkt till issignaltjänsten i Köpenhamn eller Oslo. Härigenom skulle dessutom den fördelen vinnas, att den danska och norska issignaltjänsten tidigare på dagen erhöle vederbörliga uppgifter.

När frågan om meteorologisk-hydrografiska anstaltens övertagande av issignaltjänsten i dess helhet blivit avgjord, borde förhandlingar inledas med Danmark och Norge angående vidtagande av förenklingar i utväxlingen av isunderrättelser. Sådana förenklingar syntes nämligen numera genomförbara, sedan inom närliggande länder kunde direkt upptagas medelst radio utsända isunderrättelser.

Därest Kungl. Maj:t skulle finna skäl besluta om issignaltjänstens överflyttning till meteorologisk-hydrografiska anstalten, torde det i Kungl. Maj:ts brev den 14 januari 1921 meddelade bemyndigandet för lotsstyrelsen att i vissa frågor rörande issignaltjänsten träda i direkt förbindelse med vederbörande utländska myndigheter, få återkallas och i stället givas meteorologisk-hydrografiska anstalten.

Genom här föreslagen centralisering av issignaltjänsten skulle uppstå icke blott betydande förenklingar i arbetet utan även avsevärda besparingar. För närvarande avsändes israpporttelegram till föreståndaren för östra området från 98 utkiksstationer, till föreståndaren för södra området från 82 och till föreståndaren för västra området från 93 stationer, eller tillhoppa 273 telegram. Efter centraliseringen skulle alla dubbelrapporter komma att bortfalla, varigenom nyss angivna antal telegram skulle minskas till 117. I följd härav uppstående besparing beräknades uppgå till omkring 6,000 kronor.

Vad beträffade de utländska isunderrättelserna, upptoges redan nu de från Finland, Estland och Lettland reditelegrafiskt givna meddelandena härom vid anstaltens radiostation, varigenom vissa tidigare utgående kostnader därför bortföle. I och med upprättandet av allenast en isberättelse genom anstalten, komme jämväl återstående telegramkostnader för nyssnämnda isunderrättelser att bortfalla. I fråga om radiomeddelanden av

detta slag från Tyskland och Danmark, vilka upptoges vid någon telegrafverkets radiostation, komme kostnaderna för mottagning och trådbefordran till Stockholm att bliva oförändrade, medan kostnaderna för trådbefordran till Malmö och Göteborg bortföle. Under sådana omständigheter torde kostnaderna för radiotelegrafiska isunderrättelser från utlandet komma att i förhållande till beräkningarna för innevarande budgetår minskas med i runt tal 5,000 kronor.

Enligt ovan gjorda approximativa beräkning skulle telegramkostnaderna för issignaltjänsten efter densammas överflyttande i dess helhet till anstalten komma att minskas med tillsammans 11,000 kronor.

Lotsstyrelsen hade i skrivelse den 30 augusti 1929 angående anslag till lots- och fyrväsendet för budgetåret 1930/1931 hemställt bland annat, att Kungl. Maj:t måtte godkänna av lotsstyrelsen förordat förslag till omkostnadsstat, under vilken upptagits ett belopp av 13,000 kronor till uppehållande av issignaltjänsten. Under förutsättning av bifall till nu ifrågasatt överflyttning av issignaltjänsten komme lotsverkets kostnader för denna tjänst att inskränka sig till utgifter för underhåll av materiel för issignaltationerna (vid vilka visades optiska issignaler). Dessa relativt obetydliga utgifter kunde lämpligen — utan någon ändring i av lotsstyrelsen i nyssnämnda skrivelse föreslaget belopp till anslag till reparation och underhåll av byggnader vid lots- och fyrplatser etc. — avföras å sistnämnda anslagstitel. Särskilt anslag till lotsstyrelsen för uppehållande av issignaltjänsten erfordrades alltså under angiven förutsättning hädanefter icke.

Ämbetsverken framhålla vidare, att den största svagheten i issignaltjänstens nuvarande organisation torde vara, att kännedom i stort sett saknades om *isförhållandena till sjöss på det öppna havet*. Meddelande att isförhållandena i viss hamn och dess inlopp vore gynnsamma, hade föga värde, om vägen över havet till hamnen i fråga vore stängd. Ett sådant meddelande kunde till och med bliva missvisande, om ett rederi av de gynnsamma israpporterna från kusten förleddes att till hamnen destinera fartyg, vilka icke kunde komma fram på grund av isförhållandena till sjöss.

I fråga om *de åtgärder, som hittills vidtagits för att vinna kännedom om isförhållandena till sjöss*, anföra ämbetsverken.

Sedan Kungl. Maj:t, såsom ovan nämnts, genom brev den 31 december 1924 medgivit en sådan utvidgning av issignaltjänsten, att därigenom kännedom skulle kunna erhållas bland annat om isförhållandena i öppna sjön i Östersjön, Öresund, Kattegat och Skagerak, hade i början av år 1925 skriftväxling ägt rum mellan lotsstyrelsen och Deutsche Seewarte angående dels åstadkommande av radiotelegrafiska meddelanden från fartyg till sjöss, dels överenskommelse om enhetlig chiffer för avgivande av dylika meddelanden. Denna fråga ävensom spörsmålet om förande av isdagbok å fartyg hade diskuterats den 7 och den 8 juli 1925 vid en internationell konferens i Hamburg för åstadkommande av enhetlighet i vissa avseenden i fråga om issignaltjänsten. Efter nämnda konferens hade lotsstyrelsen i skrivelse den 5 augusti 1925 till Deutsche Seewarte på av Seewarte gjord anhållan om meddelande, huruvida de vid konferensen behandlade punkterna oförändrat antagits av lotsstyrelsen, förklarat, att vinnande av medarbete i issignaltjänsten av befälhavare å fartyg till sjöss lämpligen borde ske genom att från en del fartyg radiotelegrafiska ismeddelanden avsändes

vid passerandet av vissa platser i enlighet med överenskommelse, som kunde träffas mellan vederbörande myndighet och rederier i de olika länderna. I skrivelse den 8 december 1925 till en del svenska rederier hade lotsstyrelsen anhållit, att befälhavarna å därtill utvalda fartyg måtte beordras att, därest fartygen vid passerandet av vissa områden i öppna sjön råkade in i is eller is siktades från fartygen, avsända radiotelegrafiska meddelanden rörande is- och seglationsförhållandena till närmaste svenska kuststation för vidare befordran till lotsstyrelsen samt att avfatta meddelandena i enlighet med av lotsstyrelsen upprättat chiffer. Endast några få gånger hade emellertid dylika meddelanden ingått och då avfattade på klart språk.

I nyssnämnda skrivelse till Deutsche Seewarte hade lotsstyrelsen jämväl förklarat sig vilja söka bidraga till att isdagbok fördes å fartyg, då det givetvis skulle vara till fördel för vinnande av kännedom om is- och seglationsförhållandena i öppna sjön, att sådana dagböcker årligen vid vinterperiodens slut insändes till vederbörande myndighet i respektive länder. I en senare skrivelse till Deutsche Seewarte den 5 oktober 1926 hade emellertid lotsstyrelsen funnit sig nödsakad meddela, att någon utsikt att få det ifrågasatta underrättelseväsendet införd å svenska fartyg ej torde för det dåvarande förefinnas. Sveriges redareförening, som avgivit yttrande i ärendet, hade nämligen beträffande insändandet av isdagböcker i syfte att på så sätt vinna noggrannare kännedom om isförhållandena i öppen sjö framhållit, att då isförhållandena under olika år och olika perioder under samma år vore högst olika, den verkliga nyttan av ett dylikt arbete förefölle vara mycket problematisk, helst som en befälhavare aldrig torde kunna navigera sitt fartyg under isförhållanden med ledning av statistiska sannolikhetskalkyler, samt att såväl statsverket som sjöfarten dessutom skulle åsamkas ökat arbete och merutgifter, vilka sannolikt icke komme att motsvara de fördelar, som eventuellt stode att vinna. Ämbetsverken finge ifråga om isdagböcker jämväl hänvisa till, vad därom i översikten över issignaltjänstens utveckling blivit förut anfört. Med hänsyn till de avböjande uttalanden, som från sjöfartshåll gjorts beträffande obligatoriskt införande av isdagböcker å svenska fartyg, funne ämbetsverken sig för närvarande icke böra föreslå några åtgärder i sådan riktning.

Meteorologisk-hydrografiska anstalten upptager därefter till behandling spörsmålet om *de olika utvägar, som kunna tänkas ifrågakomma för att erhålla kännedom om isförhållandena till sjöss*. Anstalten framhåller att, då bidrag till denna kännedom icke kunde från fartyg till sjöss erhållas på annat sätt, torde till att börja med *uppgörelse få träffas med vissa personer å en del fartyg att mot ersättning lämna erforderliga israpporter*. Anstalten fortsätter:

Rapporteringen kunde då organiseras i överensstämmelse med vad fallet vore beträffande de meteorologiska rapporter, som för närvarande sändes till anstalten från fartyg, tillhörande Svenska Amerikalinjen och Svenska Lloyd. Lämplig person å vissa fartyg, i allmänhet en styrman, vidtalades att mot särskild ersättning anteckna isförhållandena enligt en detaljerad instruktion och antingen radiotelegraferade in dessa till anstalten, direkt eller via kuststation, eller, för den händelse fartyget saknade radio, insända anteckningarna per telegraf eller post från första hamn, dit fartyget anlände. Den ersättning, som utginge till observatörerna på Svenska Amerikalinjens och Svenska Lloyds fartyg, utgjorde 1 krona 50 öre för varje telegram, vilket då innehölle uppgift angående lufttryck, vind, väderlek,

molnslag och molnmängd, sjögång, luft- och vattentemperatur, nederbörds-tider och fuktighet. För anteckningar och avsändande av de telegrafiska israpporterna, vilka icke skulle baseras på några instrumentobservationer utan endast innehålla meddelande om isens förekomst och beskaffenhet, torde en ersättning till observatören av en krona för varje israpport vara tillräcklig. Telegrammen skulle chiffreras och i allmänhet icke innehålla mera än fem ord, inklusive adressen. Å fartyg, som icke vore försedda med radioutrustning, skulle observatören erhålla en krona om dagen för förande av anteckningar rörande isförhållanden samt avsändande av rapport vid ankomst till hamn. I de förut nämnda av vissa sjöfartsföreningar till kommerskollegium avgivna yttrandena hade dessa föreningar förklarat sig vil-liga att medverka till anordnande av den rapportverksamhet, för vilken nu redogjorts.

Anstalten framhåller, att förutom dessa fartygsobservationer borde en gång i veckan utföras *särskilda observationer över vattnets tempera-tur från 0 till 50 meters djup vid ett fåtal i havsbandet belägna fyrplatser*, t. ex. Bjuröklubb i Bottenviken, Agö i Bottenhavet, Landsort i norra Öster-sjön och Hanå i södra Östersjön. Genom att på detta sätt vinna kännedom angående vattnets avkylning under hösten, kunde man med en viss grad av tillförlitlighet förutsäga tiden för isläggningen samt beskaffenheten ur sjöfartssynpunkt av den blivande isen m. m. Utrustning av och in-stallation av apparater å dessa temperaturstationer samt instruerandet av observatörerna, vilket allt måste personligen utföras av en tjänsteman i anstalten och fordrade en viss tids uppehåll för denne på varje plats, bor-de kunna ske för en kostnad av 500 kronor för varje observationsstation. För varje observation torde i ersättning till vederbörande observatör böra beräknas fem kronor, alltså för de ifrågasatta stationerna tillsammans 20 kronor i veckan.

Ämbetsverken anföra vidare *rörande nyttan av de ifrågasatta åt-gärderna*:

Då den blivande vindriktningen och temperaturen kunde av meteorolo-gisk-hydrografiska anstalten förutses ett eller ett par dygn i förväg, borde också kunna förutsägas, huruvida och i vad mån den is, som enligt radio-telegram och andra meddelanden befundes ligga på havet, komme att för-flytta sig eller förändras och vilka vägar, sjöfarten helst borde välja för att i möjligaste mån undvika isen. Den isberättelse, som i anstalten av-såges att upprättas över isförhållandena vid kusterna och i hamnarna, skulle kompletteras med en sammanfattning av isförhållandena till sjöss och deras sannolika förändring under den närmaste tiden. Tillika skulle det bliva tillfälle berett för dem, som kunde hava intresse därav, att per telefon eller telegraf eller ock vid personligt besök å anstalten efterhöra issituationen inom vederbörligt havsområde.

I fråga om *kostnaderna för utrönande av isförhållandena till havs* an-föra ämbetsverken:

Issäsongen kunde beräknas till i genomsnitt fyra månader för varje år. Om anteckningar angående isförhållandena fördes på exempelvis tio far-tyg, steg den årliga kostnaden därför sannolikt till omkring 600 kronor.

Telegramavgifter beräknades belöpa sig till i runt tal 800 kronor per år. Observationerna vid de fyra ifrågasatta temperaturstationerna torde draga en årlig kostnad av omkring 400 kronor. Om därtill lades utgifter för instruktioner, blanketter m. m. med ett belopp av 700 kronor för år, bleve sammanlagda årliga kostnaderna för den ifrågasatta utvidgningen av issig-naltjänsten 2,500 kronor. Därjämte tillkomme en engångskostnad av 2,000 kronor för upprättande av de fyra temperaturstationerna.

Ämbetsverken beröra därefter i sitt utlåtande möjligheten att vinna en vidgad *kännedom om isförhållandena i öppna sjön genom rekognoscering från luftfarkoster* och anföra i detta sammanhang:

S. k. isflygspaning hade redan förekommit utanför Sveriges kuster vid vissa tillfällen, i större utsträckning dock endast under vintern 1929, då för en tid av omkring två månader en flygexpedition varit utrustad med en grupp förlagd i Göteborg och en i Halmstad. Dessa grupper spaning hade omfattat Öresund norr om linjen Falsterbo—Möens Klint samt Kattegat och Skagerak. Flygspaningens ändamål hade angivits i utfärdad instruktion vara att till vederbörande rapportera läget av fartyg i behov av hjälp. Rapporter hade emellertid avgivits jämväl över isförhållandena i de utspanade områdena. Viss isflygspaning hade, ehuru mera sporadiskt, ägt rum från Karlskrona över Hanöbukten och farvattnen kring Bornholm samt söder om Skåne.

Göteborgsgruppens område hade utgjorts av Kattegat norr om Falkenbergs latitud, och hade rapporter utsänts berörande endast detta område genom Göteborgs radio två gånger dagligen. Givetvis hade det varit av stort värde, om berättelsen över isförhållandena i södra Kattegat och Öresund samtidigt kunnat utsändas, men detta hade omöjliggjorts genom att Halmstadsgruppen till en början — på grund av brist på flygmateriel — nästan uteslutande måste insättas till undsättning av nödställda fartyg. Senare, då Halmstadsgruppen förstärkts och isspaning kunde effektivt utföras även av denna grupp, hade, när väderleksförhållandena det tillåte, en fullständig rapport beträffande isförhållandena inom expeditionens hela område kunnat erhållas. Rapporterna från expeditionens olika områden hade ingått dels till den i Köpenhamn förlagda isbrytarledningen, vilken dagligen utsänt isberättelser, dels ock till sjöförsvarets kommandoexpedition, därifrån de omedelbart befordrats till tidningarnas telegrambyrå för att genom pressen spridas till svenska hamnstäder. Framhållas borde dessutom, att direkta meddelanden lämnats från flygspaningen till hamnmyndigheter, rederier och fartyg.

Vad beträffade erfarenheterna från isflygspaning kunde, enligt vad därom från olika håll inhämtats, till en början framhållas, att det visat sig, att issituationen vid vissa tillfällen lätt kunde felbedömas, då det vid vindstilla vore omöjligt — åtminstone om luftfarkosterna ej vore försedda med flygbomber — att från desamma skilja mellan öppet vatten och fast, icke snöbelagd is. I varje fall kunde genom iakttagelser från luften för närvarande icke bedömas isens mäktighet. Dessa erfarenheter hade, enligt vad det Danske Meteorologiske Institut och Havsforskningsinstitutet i Hälsingfors upplyst, jämväl gjorts i Danmark och Finland. Därjämte kunde förekomsten av dålig sikt eller tjocka tvinga flygarna att gå ned på låg höjd eller taga annan väg än den, som för erhållande av en fullständig bild av issituationen vore den lämpligaste. Givet vore emellertid, att under normala siktbarhetsförhållanden värdefulla upplysningar rörande isför-

hållandena kunde erhållas från luftfarkoster. Dock torde det icke låta sig göra att anordna isflygspaningen som ett fast led i den dagliga issignaltjänsten redan på den grund, att erforderlig materiel därför icke kunde få disponeras. Vidare skulle kostnaderna för en sådan anordning icke stå i proportion till de ytterligare uppgifter, som därigenom kunde erhållas. Detta framhölls också av Havsforskningsinstitutet, som beträffande den finska sjöfarten uttalat sig på denna punkt.

Isflygspaning torde därför allenast böra äga rum — efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall därom fattat beslut — under exceptionellt svåra förhållanden och då anknytas till isbrytarledningen. Därvid skulle dock enligt i sjöförsvarets kommandoexpedition planlagda instruktioner luftfarkosterna i första hand tagas i anspråk för inrapporterande av nödställda fartyg samt, i den mån så erfordrades, för proviantering av i isen inneslutna fartyg. I den mån isrekognoscering från luften vore möjlig, skulle gjorda iakttagelser insändas till isbrytarledningen och, enligt de särskilda flygstyrkornas instruktioner, till vederbörande lots- och hamnmyndigheter samt även i vissa fall direkt till av israpport intresserade.

Med hänsyn till nödvändigheten av att gjorda iakttagelser beträffande isförhållandena så snart som möjligt offentliggjordes, borde genom isflygspaning kunna upplysningar om isens utbredning och beskaffenhet i allmänhet icke delgivas issignaltjänsten för att genom dennas försorg spridas till sjöfarandes kännedom, utan borde i samband med anvisande av lämpliga färdvägar för fartyg meddelas av isbrytarledningen. Det vid isflygspaningen under en iskampanj samlade materialet av iakttagelser rörande isförhållandena torde böra överlämnas till meteorologisk-hydrografiska anstalten för bearbetning.

I fråga om *de kostnader, som skulle föranledas därav att issignaltjänsten i sin helhet överflyttades till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt ävensom av den ifrågasatta utvidgningen av samma tjänst, yttra ämbetsverken:*

I skrivelse den 4 juni 1929 angående statens meteorologisk-hydrografiska anstalts medelsbehov för budgetåret 1930/1931 hade styrelsen för anstalten hemställt om anvisande under anslaget till diverse behov av ett belopp å 2,000 kronor för arbetsbiträde vid issignaltjänsten. Genom överflyttning av issignaltjänsten och utvidgning av densamma att omfatta isförhållandena jämväl i öppna sjön komme meteorologisk-hydrografiska anstaltens arbetsbörd att ökas. Nyssnämnda belopp borde av denna anledning höjas till 4,000 kronor, enär dels utökad arbetstid måste krävas av det för issignaltjänsten anställda biträdet vid anstalten, dels ock anställande av ett kvinnligt extra skrivbiträde erfordrades under den tid issignaltjänsten påginge.

Kostnaderna för observationer å fartyg av isförhållandena i öppna sjön samt upprättande och drivande av fyra fasta temperaturstationer, vilka kostnader enligt ovan lämnad redogörelse beräknats till sammanlagt 3,000 (600 + 400 + 2,000) kronor, borde lämpligen upptagas såsom två särskilda poster under anslaget till diverse behov, varav 1,000 kronor utgörande årlig kostnad och 2,000 kronor engångskostnad. Beräknade utgifter för instruktioner och blanketter m. m., uppgående till 700 kronor, skulle föranleda, att anslaget under diverse behov för tillskott till expenser borde ökas med sistnämnda belopp.

Avgifterna för telegram från fartyg i öppna sjön hade, såsom ovan nämnts, beräknats till 800 kronor. Utöver detta belopp borde anstaltens medel för telegram i issignaltjänsten enligt ovan gjorda beräkningar ökas med 2,000 kronor — skillnaden mellan lotsstyrelsens nuvarande anslag till denna tjänst (13,000 kronor) och beräknade besparingar (11,000 kronor). Sammanlagda beloppet av erforderliga förhöjningar av anstaltens medel för telegramkostnader, 2,800 kronor, borde, utjämnat till 3,000 kronor, utgå av anslaget till telegramkostnader och kostnader för radioutsändningar vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, varför nämnda anslags för budgetåret 1930/1931 förut beräknade belopp av sådan anledning borde ökas med 3,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställa ämbetsverken, att Kungl. Maj:t måtte

dels föreskriva, att issignaltjänsten i dess helhet utom till den del, densamma rörde underhåll av materiel vid lotsverkets issignalstationer för optisk signalering ävensom signaleringen vid dessa stationer beträffande intagning av fyrskepp, skulle från och med den 1 juli 1930 överflyttas till meteorologisk-hydrografiska anstalten,

dels medgiva, att utvidgning av issignaltjänsten med rapporter från fartyg och observationer från stationer för mätande av vattentemperaturen finge företagas i överensstämmelse med de grunder, som ovan närmare angivits,

dels föreskriva, att för issignaltjänsten erforderliga bestämmelser skulle utfärdas av meteorologisk-hydrografiska anstalten, varvid samråd skulle äga rum ej mindre med lotsstyrelsen ifråga om användning av lotsverkets personal i nämnda tjänst än även, i erforderlig utsträckning med andra myndigheter,

dels, med återkallande av lotsstyrelsen i Kungl. Maj:ts brev den 14 januari 1921 meddelat bemyndigande att i frågor rörande innehållet i de radiotelegrafiska meddelandena angående isförhållanden m. m. samt förfaringssättet och tidpunkten för meddelandenas utsändande träda i direkt förbindelse med vederbörande utländska myndigheter, bemyndiga anstalten att i dylika frågor direkt förhandla med nämnda myndigheter,

dels ock föreskriva, att meteorologisk-hydrografiska anstalten skulle äga träda i förbindelse med vederbörande myndigheter i Danmark och Norge för åvägabringande av utredning ifråga om ändringar i gällande överenskommelser angående utväxling av isunderrättelser, vid vilken utredning samråd skulle i erforderlig utsträckning äga rum med lotsstyrelsen.

Under förutsättning av bifall till den föreslagna överflyttningen av issignaltjänsten förklarar *lotsstyrelsen* sig vidare för sin del återkalla sin i skrivelse den 30 augusti 1929 angående anslagsbehovet för lots- och fyrväsendet för budgetåret 1930/1931 gjorda hemställan om anvisande under omkostnadsstaten för lots- och fyrinrättningen av ett anslag å 13,000 kronor till uppehållande av issignaltjänsten m. m.

Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt hemställer slutligen för sin del, att Kungl. Maj:t måtte vid bifall till föreslagen överflyttning till anstalten och utvidgning av issignaltjänsten *utöver* i anstaltens skrivelse den 4 juni 1929 angående anstaltens medelsbehov för budgetåret 1930/1931 angivna belopp *ej mindre* under anslaget till telegramkostnader och kostnader för radioutsändningar anvisa ett belopp av 3,000 kronor *än även* under anslaget till diverse behov anvisa dels ett belopp av 700 kronor under anslaget till tillskott till expenser, dels ett belopp av 2,000 kronor under anslaget till arbetsbiträde vid issignaltjänsten, dels ock två särskilda anslag, varav ett å 2,000 kronor för upprättande av fyra temperaturstationer och ett å 1,000 kronor för utförande av observationer vid dessa stationer samt förande av anteckningar å fartyg angående isförhållandena i öppna sjön.

Departements-
chefen.

Föreliggande förslag till omorganisation av issignaltjänsten har utarbetats av lotsstyrelsen och statens meteorologisk-hydrografiska anstalt i samråd med kommerskollegium och chefen för marininstaben.

Såsom ovan erinrats har Kungl. Maj:t den 6 juni 1929, sedan riksdagen för ändamålet anvisat erforderliga medel, förordnat, att statens meteorologisk-hydrografiska anstalt skulle övertaga issignaltjänsten så vitt anginge östra issignaleringsområdet. Nu föreliggande förslag avser, att issignaltjänsten även beträffande södra och västra issignaleringsområdena skulle ombesörjas genom anstalten. Hela issignaltjänsten, utom allenast till den del densamma rör underhåll av materiel vid lotsverkets issignalstationer för optisk signalering ävensom signaleringen vid dessa stationer beträffande intagning av fyrskepp, skulle sålunda tillkomma anstalten. Då frågan om östra områdets överförande förelades riksdagen (IX H. T. 1929 p. 145) anförde jag såsom skäl för en dylik överflyttning att, när detta arbete syntes nära anknyta sig till den övriga väderlekstjänst, som av anstalten omhänderhades, den ifrågasatta åtgärden torde komma att medföra en ur praktisk synpunkt lämplig koncentration av arbetet. Ett överförande till anstalten av de båda återstående issignaleringsområdena utgör allenast ett naturligt fullföljande av det steg, som togs förra året. Jag vill förty tillstyrka förslaget genomförande.

Vad angår förslaget om utvidgning av issignaltjänsten med rapporter från fartyg och observationer från stationer för mätande av vattentemperaturen synas mig ämbetsverken hava förebragt bärande skäl för de ifrågasatta åtgärderna. Otvivelaktigt torde det för sjöfarten vara av vikt ej blott att erhålla upplysning om isförhållandena i en viss hamn och dess inlopp utan även, och måhända i första hand, rörande möjligheten att över havet taga sig fram till hamnen. Då det ur sjöfartens synpunkt torde vara av stort intresse, att det nuvarande issignalsystemet komplette-

ras i denna del, biträder jag ämbetsverkens förslag även i förevarande avseende.

Ett bifall till ämbetsverkens framställning rörande överflyttande och utvidgande av issignaltjänsten medför vissa ändringar i de till anstalten och därmed sammanhängande verksamhetsgrenar å *extra stat* utgående anslag.

I statsverkspropositionen till årets riksdag har Kungl. Maj:t under punkt 151 i nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för telegramkostnader och kostnader för radioutsändningar vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt anvisa för budgetåret 1930/1931 ett *extra förslagsanslag* av 115,000 kronor. Den ifrågasatta organisationen av issignaltjänsten kommer att för anstalten medföra ökade kostnader för telegram och radioutsändningar. Den av anstalten för ändamålet begärda höjningen med 3,000 kronor synes icke giva anledning till erinran.

Vidare har Kungl. Maj:t under punkt 152 i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att för diverse behov vid anstalten anvisa för budgetåret 1930/1931 ett *extra reservationsanslag* av 83,100 kronor. Under detta anslag ingå flera olika poster, däribland en post å 11,500 kronor för tillskott till expenser och en post å 2,000 kronor för arbetsbiträde vid israpporttjänsten. Jämväl i nämnda anslag till diverse behov har anstalten på grund av issignaltjänstens omorganisation föreslagit vissa höjningar. Beträffande anslagsposten tillskott till expenser ifrågasättes sålunda en ökning med 700 kronor för att möta beräknade utgifter för blanketter m. m. och i anslagsposten arbetsbiträde vid israpporttjänsten en höjning med 2,000 kronor till bestridande av kostnader, som föranledas av utökning av arbetstiden för det för issignaltjänsten nu vid anstalten anställda biträdet samt för anställande under den tid av året issignaltjänsten pågår av ett extra kvinnligt skrivbiträde vid anstalten. Slutligen föreslår anstalten, att under ifrågavarande anslag måtte upptagas två nya anslagsposter, nämligen en å 2,000 kronor till engångskostnader för upprättande av fyra temperaturstationer och en å 1,000 kronor för utförande av observationer vid dessa stationer samt för förande av anteckningar å fartyg angående isförhållandena i öppen sjö. De sålunda begärda ökningarna i anslaget till diverse behov synas mig kunna godkännas.

Vidkommande den genom överflyttningen av återstående del av issignaltjänsten i anstaltens stat uppkommande kostnadsökningen må i övrigt framhållas, att samma kostnadsökning, uppgående tillhoppa till 8,700 kronor, motsvaras av en minskning med 13,000 kronor i utgifterna i omkostnadsstaten för lots- och fyrinrättningen, varunder för närvarande kostnaderna för uppehållande av issignaltjänsten upptagas. I den tidigare denna dag av Kungl. Maj:t beslutade propositionen angående anslag för budgetåret 1930/1931 för nämnda inrättning har jämväl hänsyn tagits härtill.

Till de ytterligare bestämmelser, som komma att bliva erforderliga i händelse av genomförandet av nu föreslagna omorganisation beträffande issignaltjänsten, skall jag tillåta mig återkomma, sedan riksdagens beslut i anslagsfrågan föreligger.

Under åberopande av det ovan anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att — med ändring av vad i det av Kungl. Maj:t till årets riksdag avlåtna förslag till riksstat, nionde huvudtiteln, därutinnan föreslagits — för budgetåret 1930/1931 anvisa

dels för telegramkostnader och kostnader för radioutsändningar vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt ett *extra förslagsanslag* av kronor 118,000,

dels ock för diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt ett *extra reservationsanslag* av kronor 88,800.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Vid protokollet:
Joh:s Thygesen.